

Naše čete unišle u Valjevo. Brzobjavne vijesti.

Odlikovanje.

Carigrad, 25. oktobra. (D. u.) Cesar Franjo Josip podijelio je Leopoldov red prvoga razreda ministru unutrnjih poslova i predsjedniku turskog parlamenta.

Smrt njemačkog poklarsa.

Carigrad, 25. oktobra. (D. u.) Njemački je poklars Wagenheim umro danas jutro.

Balkan.

Bombardiranje Dedeagača.

Sofija, 25. oktobra. (D. u.) Agence Bulgare javlja od dne 23. oktobra: Bombardiranje Dedeagača od strane englesko-francuske mornarice uslijedilo je bez da se prije obavijestilo i bez obzira na grad i stanovništvo, od kojega je bilo ubijeno 25 žena i djece. Već je dio grada razrušen, zgrade i kuće na obali su gomila ruševina. Taj nasini i neovjetni postupak savezne mornarice uzbuđuje ovdje najveće govje.

Italija protiv Grčke.

Lugano, 25. oktobra. Iz talijanskih se lista razabire, da Italija nije zadovoljna sa politikom entente na Balkanu. Engleska i Francuska su u bitnosti protivne Turskoj, a Italija Srbiji i Grčkoj. Radi toga talijansko nacionalističko novinstvo sada tako ostro piše protiv Grčke. „Idea Nazionale“ piše, da se Grčku mora prisiliti na sudionistvovanje, a da se ju ne moli. „Secoto“ piše: Nestaino se držanje Grčke ne može dulje trpiti, inače su čete, što su se skrcale u Solunu u pogibijali, daih Grčka izasla hrpta napred. Što Italija ne salje svojih četa na Balkan, uzroke je baš u tome, što se nejezini interesekose sa interesima Grčke i Srbije. Listovi javljaju, da francuska i engleska diplomacija vodi i dalje pregovore sa grčkom vladom, te se čak tvrdi to, da se Grčkoj dalo ultimatum pozivom, da se jasno izjavi što misli. Ako Grčka ustupi i rat občealo joj se 100,000 francuskih i 200,000 engleskih četa, a Rumunjski su opet Engleske i Rusija občealo pol milijuna vojnika. Ovog se puta ententa nada, da se na Balkanu ne će prevartiti u računima. Istodobno se pobjede centralnih vlasti i Bugarske predlažu, i izvrzavaju smijeh. Iz Rumunjske predlažu, neka se najprije porazi Bugare i onda Mackensena, pa nek se onda ide ravno u Budapest i Beč. Ententine će čete jedva onda prekoriti srpsku, dotično bugarsku granicu, kada budu dosta jakie. Nu to bi moglo trajati još nekoliko sedmica.

Između Dunava i Vardara.

Sofija, 25. oktobra. Dvije trećine grada Negotina zaposjednula je bugarska vojska. Samo još zapadni dio grada Srbi občealo brane. Bugarska je prva vojska zaposjela Lepenu, te prodire proti Čikluku i Tepit, između Knjaževca i Aleksinca. Srbi se tvrdokorno opiru u gorama, nu i obvalje su bačeni. Ako srpske čete oko Knjaževca brzo ne uznamku, bit će u kritičnom položaju. Na jugu stigle su bugarske čete do Gradeca, smlomle su neprijateljski otpor, te su na Vardaru porušile više mostova. Između potučenih Srba opočelo se i nekoliko francuskih četa. Zeljenjica Val-Solon nema sada više nikakve važnosti za alijance. Sjeverno Vranje zaposjeli su Bugari Zlotokovsku i prodiru proti Leskovcu. Civlino je stanovništvo već zapustilo Leskovac. Prama prodornim vijestima očekuje se skorai pad Pirota, Srbi su sve važnije pozicije oko grada ispraznili. Nakorone će bugarsko vodstvo dozvoliti, da podju u glavni stan i razni novinari.

Srpske luke na Danuvu.

Zürich, 25. oktobra. Sve važnije srpske luke na istočnom Danuvu zaposjeli su Bugari. Time je svako daljnje dopremanje municije i drugog materijala preko Rumunjske zapriječeno.

Ponuda Cipra.

Amsterdam, 25. oktobra. Obzirom na vijest nekogih novina, da je Engleska ponudila Grčkoj Cipar, javlja Reuter, da nije englesko ministarstvo izvanjskih poslova predalo u tom pogledu nikakve izjave. Inače je engleska diplomacija pripravna da Grčkoj ustupi Cipar, ako ona izvrsi ugovor napram Srbije. Ovo je jasni znak, da je ententa pripravna doprinijeti žrtava za Srbiju, te joj pružiti i inače svaku pomoć. Grčko je ministarstvo pred malo dana imalo sjednicu, na kojoj se raspravljalo o izvanjskoj politici. Pregovori sa ententom još uvijek traju, nu nisu još donijeli nikakvog uspjeha.

Zadaća generala Sarraila.

London, 25. oktobra. Vojnički suradnik „Timesa“ piše: Posto Grčka i Rumunjska ne sudjeluju, nije jasno, da li će engleska i francuska pojačanja, što su iskrcana u Solunu stići Srbiji pravodobno na pomoć. Srpska vojska stoji pred velikom opasnošću. Položaj nije zdvojan, dok nije srpska glavna vojska posvema potučena, nu položaj je ipak ozbiljan, te se Srbi brane uz jako neugodne prilike. Kriza ne može dugo potrajati. General Sarrail ne može u dolini Strumice i ogo učiniti. Najbolje, što bi moglo učiniti francuske i engleske čete, ako ne mogu dobiti pojačanja, bilo bi, da uzdrže Bugarske kolone u Istipu i Strumici, a i to u slučaju, ako su ententine čete već sabrane u Gevelgju i ako su materijalom dobro opskrbljene.

Srpski optimist.

Lugano, 25. oktobra. Srpski stožerni časnik, koji se nalazi u Rimu, izjavio je dopisniku „Tribune“: Glavna je danas zadaća Srbima, da u otporu čim više uspeju, a saveznici mogu izvostiti opet svezi sa srpskim četama. Ovu će zadaću srpska vojska posve ispuniti, pa makar ako bude žrtvovala i zadnjeg momka. Srbinima nije samo do toga, da obrane vlastitu zemlju, već da zapriječe i spoj sa Carigradom. Srpska će vojska braniti osobito one točke, za kojima idu austro-ugarske-njemačke i bugarske čete, da se spoje. Obranu će se Macedonije prepustiti ententini četama.

Kralj Petar i vojska.

Berlin, 25. oktobra. Dne 2. oktobra izdao je kralj Petar vojski zapovjed u kojoj je rečeno ovo: „Ja znam, da su svi Srbi pripravnij umrijeti za domovinu. Meni je starost odzela mač iz ruku. Ja, koji sam bio određun vašim kraljev, nemam više sila, da na čelu svoje vojske vodim rat za obranu domovine na život i smrt. Ja sam slabaiši stariac, koji Vas sve, moji srpski vojnici, srpski građani, srpske gospodje i djece, mogu samo blagosloviti. Jedno Vam prizšem: Ako nam nova borba donese sramotu, da podlegnemo, onda ne ču ni ja i moći poraz preživjeti. Sa uništenom domovinom umrijet će onda i ja.“ Kad se ova zapovjed čitla, vojništvo ju je popratilo izjavama bijesa protiv Bugara.

Ententa i Grčka.

Lugano, 25. oktobra. Talijansko novinstvo prosuduje sada držanje Grčke više optimistički obzirom na pritisk, što ga ententine diplomacija čini sada u Atenu i obzirom na to, što je Engleska ponudila Grčkoj Cipar. Vijesti, što stiču u Atenu sa balkanskog bojišta nose na sebi više politički žig, te su u protuslovlju. Bugarskim se vijestima više vjeruje negoli srpskim. Čak i Venecijeli nisu sada tako zauzeti za rat, posto se misli, da će ententa iskreati u Solunu oko 300,000 momaka. Ententa će Grčkoj opet upravititi novu, te će od nje zahtijevati, da odmah ustupi u akciju na strani entente, inače da ne će Grčka ništa dobiti. „Corriere“

svjetuje nek se Grčkoj previše ne prijeli, da ne bi ona poduzela isti korak kaošto Bugarska i Turska.

Srpski ratni izvještaj.

Lion, 25. oktobra. „Progres“ javlja iz Nisa od dne 17. o. m. službeno: Pod pritiskom neprijatelja bili smo prisiljeni, da ispraznimo Kočanu i Istip i da potražimo jake obrambene pozicije. Bugarsko-njemačka taktika ima namjeru u ovom području, da zapriječi sjedinjenje srpskih četa sa ententini četama što dolaze iz Soluna.

Ententa.

General Monro otputovao na Galipolje.

London, 25. oktobra. (D. u.) General Monro je otputovao iz Londona da preuzme zapovjedništvo četa na Galipolju.

Strah pred centralnim vlastima.

Pariz, 25. oktobra. Journal des Debats“ izjavlja: Ako ententa ne obustavi napredovanje centralnih vlasti na Balkanu, onda će izgubiti svaki ugled na orijentu, te ne će stalno Grčka i Rumunjska doći na njezinu stranu. Grčka ne bi mogla ententi mnogo škoditi, nu pogibjel je onda, da se Rumunjska baci na Rusiju, da joj oduzme Besarabiju. Sve to silijalice, da napnu sve sile, da se občevalo od katastrofe na orijentu.

Iz neutralnih država.

Danska pripravnica.

Kopenhagen, 25. oktobra. Obje su komore imale jučer skupnu tajnu sjednicu, na kojoj je ministar izvanjskih poslova dao razne povjerljive izjave tičeće se izvanjske politike. Ministar je obrane dao opći pregled o danskoj obrambenoj pripravi.

Neutralnost Amerike.

Amsterdam, 25. oktobra. Amerikanski listovi javljaju iz Bostona: Flotija američkih podmornica, koja je dodjeljena engleskoj floti u Gibraltar, povratila se sama preko atlantičkog oceana. Podmornice su bile praćene od topnjače „Canada“ i pomoćne krstarice „Galgarian“, te su cijelo vrijeme plivale nad vodom.

Amerikanski poroz.

London, 25. oktobra. „Morning Post“ javlja iz Vasingtona: Senator Walsh predlaže, da se državni manjak pokrje sa porozom 20 po sto na ratni materijal, što se izražava, što bi za cijelo trajanje rata, donijelo 600 milijuna maraka. Njemački će se članovi kongresa stalno radovali ovom prijedlogu, jer će se tako zapriječiti izvoz.

Dajte novac u promet.

Tu i tamo čitamo, da seje kod zemljanja jedne kuće i kod prekopavanja ruzenjišta našo kakvu staru posudu iz koje su se istresli zlatni i srebrni novci staroga kova.

U vrijeme rata dogodilo se, da su prestrašeni ljudi izmicali u ukopali svoje blago da ga sakriju pred neprijateljskim vojnicima. Vlasnici su možda umili u ratu ili uslijed bolesti, posuda pak ostala je sakrila, dok se nije ispraznila pred onima, koji su ju slučajno našli.

Promjenjiva su se vremena, dobili smo sigurnija spremista negoli su skvale u zidovima ili jame u zemlji. Tko hoće svoj novac spremiti u sigurno ima na raspolaganje različenkove, šteditone, postanske šteditonice i banke. Tu ne samo što je novac stalan, već donasa interese, umnaža se, te se pretvara u novu gospodarsku vrijednost.

Nu ipak ima možda još ljudi, koji svoj novac zakopavaju, kako su radili njihovi prađedovi u tridesetgodinjam ratu. Velik dio novca, što je zaslužen uslijed vojne,

ostao je kod posjednika, koji su zlato zatvorili, bankovne note posakrili, a čak i nikeljni novac nagrabili i posakrili. Zlato se možda sada sjaji u nogavicama, papiri leže među ručnikom, srebro leži u skrivanjama bez interesa i uporabe. Ovi ljudi najbrže misle, da na ovaj način sigurnije spremaju novac, te ga čuvaju od pogibjel, umanjaja i gubitka.

Nu uprav protivno je istina. Iskustva prijašnjih vremena dokazuju, koliko su puta neprijatelji odnijeli zakopano blago, ili ga je uništio požar ili misevi ili je ostalo zaboravljeno. Kad je to blago bilo nadjeno, novac nije više vrijedno.

Razumljivije je, ako bi novac spremili oni ljudi, koji bi možda imali bježati. Nu nasa je monarhija, izuzevi malenog pojasa na granici, očišćena od neprijatelja. Čvrste i pobjedonosne čete stoje duboko preko granica ruske države.

Skrivanje novca ne donasa pojedincu nikakve koristi, a prijelci promet. Vlasniku oduzimlje interese, prouzročuje pomanjkanje sitnog novca i time prouzročuje potškoće u svagdašnjem životu.

Skrivanje novca je uza sv: to skrajno nepatriotično i bežnacajno. Dobrobit pojedinca je danas usko svezana sa dobrobiti države. Samo ako pobjedi država, onda će biti dobro za pojedinca i državu. Vjernost napram državi je jedino sredstvo, da se osigura buduća sreća. Dakle na javu sa sakritim novcem i papirima. Tko je sabrao srebrni ili nikeljti novac, le ga brani, neka ga metne u promet. Time nema nikakve žrtve, jer mu kovani novac ništa više ne koristi od bankovne note.

Tko ima bankovnih nota, neka kupi ratni zajam ili neka plati dugove, ili neka svoj novac uloži u posujnicu ili postansku šteditoncu. Njegov novac ne će samo njemu samomu donasati koristi, već će koristiti i narodnom gospodarstvu, skupnosti.

Stanovništvo, koje je u toliko prigoda dokazalo svoju državu pamet, patriotično mišljenje i smisao za skupnost, ne će biti u neprilici, kako da riješi i ovo pitanje.

Engleska o položaju u Srbiji.

„Times“ piše: 6. oktobra presli su Austrije i Nijemei Dunav, 11. započeli su i Bugari bratobilački rat. Nema dvojbe da stoje nasuprot Srbima pobrojajenje neprijateljske sile. Austrije i Nijemei broje 13 do 16 divizija. Bugari poslali su na medju 12 divizija po 24,000 vojnika. A ne zna se koliko ih je Bugarska kod kuće ostavila, da paze na rumunjsku i grčku medju, da se brane emromorski i egrejsku obalu; ali računsa se da imadu Bugari kod kuće najviše 4 ili 5 divizija i pričuve.

Srbija izgubila je u ratu 150 hiljada vojnika, a drugih 50 hiljada od pošasti. Ne ostaje joj dakle više od 300 hiljada momaka, tako da proti jednome Srbinu dolaze po dva neprijatelja.

Da se je Grčka ili Rumunjska očišćila, da svoju sreću veće sa našom morala se borba na Balkanu bezuvjetno svršiti neprijateljevim porazom. Nije se još na čistu, je li će dostajati francusko-engleske lomske čete, da se barem spasi Srbija. — Medjutim Mackensenove vojske presle su Dunav i nijesu u nikakvoj opasnosti pred Srbima, koji su se najvidnijim junastvom opirali, ali morali su se napokon povući u gore, gdje im ne može prevesti austro-njemačko teško topništvo. Da nije Bugarske bilo, bi se bio Mackenseni sigurno povratio sa srpskog tak krvave glave.

Putnik je u takvom položaju da ne može nikako baciti sve svoje sile ili prot Mackensenu ili proti Bugarinima i potući tako oba protivnika jednoga po jednoga. Ne se mora spasiti, izrabiti svojio ugodni položaj u sredini srpskih gora i štupa, prije nego mu oba neprijatelja stodu na blizu i opkole ga.

Protiv Austro-Nijemca ne može Putnik ništa kusat, jer su na okupu i drže se kompaktno na kratkoj fronti od 150 kilo-

